

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Beoordelingsmemorandum (bedrag vanaf € 300.000)

Dit memorandum betreft de beoordeling en goedkeuring van de hieronder genoemde activiteit (voor toelichting klik op de link; deze toelichting kan na het invullen worden verwijderd).

I. Gevraagd besluit betreft:

Activiteitsnummer : 25822

Naam activiteit : DDE-Verbeteren toegangsweg LTWP
Kenia

Contractpartij : African Development Bank (AfDB)

Uitvoering door : Civicon Kenya Ltd.

Juridische relatie : Arrangement

Totaal bedrag : USD 12,500,000 (EUR 10.000.000 / cr 0:80)

Ten laste van SBE : 1222S00

Periode : Begindatum: 1 januari 2014 Einddatum: 30 juni 2015
Voor overige kerngegevens zie bijlage 1 (uitdraai gegevens Piramide)

II. Doel en resultaat:

A. Algemeen beschrijvend deel:

Het Turkanameer ligt in de Grote Slenk in Noord-Kenia en reikt in het noorden tot in Ethiopië. Het is het grootste permanente woestijnmeer ter wereld, en het grootste alkalinameer ter wereld. Het water is drinkbaar. Het klimaat is er heet en erg droog. Lokale winden zijn sterk en stabiel. Dit maakt het meer uitermate geschikt om middels windturbines elektriciteit op te wekken.

Lake Turkana Wind Power consortium (LTWP) – een privaat consortium, opgericht door een aantal Nederlandse ondernemers – is van plan om 300 MW aan groene stroom te leveren aan het nationale elektriciteitsnet van Kenia, door gebruik te maken van de unieke wind rond het meer. Het plan voorziet in 365 windturbines, elk met een capaciteit van 850 kilowatt. De Keniaanse regering neemt de verantwoordelijkheid voor de aanleg van het distributienetwerk. Wanneer voltooid zal het LTWP het grootste windenergieproject in Afrika zijn.

Met het gereedmaken van de bouwlocatie voor deze turbines is inmiddels begonnen in Loiyangalani. Het blijkt echter lastig voor bedrijven om ter plekke te bouwen/werken omdat het gebied moeilijk ontsloten is. De windturbines en de 80 ton zware substations zullen aankomen in de haven van Mombasa. Aangezien er geen adequate treinverbinding naar het noordwesten van Kenia is, moeten zij over de weg naar de projectlocatie, een afstand van 1200 km. Er is een adequaat wegennet van Mombasa naar Nairobi en van daar naar Laisamis, maar de 212 km weg van Laisamis naar de projectlocatie is niet goed genoeg om het zware materiaal over te vervoeren.

De weg moet worden versterkt met grind voor het transporteren van de materialen en apparatuur naar het opslagterrein van het project van het windmolenpark in Loiyangalani. Hiervoor verzoekt de African Development Bank (AfDB) de Nederlandse overheid om EUR 10 mln. bij te dragen aan het verbeteren van 212 km weg van de dichtstbijzijnde stad, Laisamis, tot het windmolenpark. Met deze bijdrage wordt een duurzaamheidsproject t.w.v. meer dan EUR 600 miljoen mogelijk.

1. Beschrijving doelstelling

Het concrete doel van LTWP is het mogelijk maken van het windmolenproject door een adequate infrastructuur, om zo schone, betrouwbare en goedkope energie te produceren en om de eigen energievoorziening van Kenia met 17% te verhogen. Dit project kan een echte 'game changer' zijn v.w.b. duurzaamheid in Afrika. Het LTWP kost in totaal EUR 608 mln, gefinancierd door equity (20%), achtergestelde leningen (10%) en senior debt (70%). De achtergestelde en seniore leningen worden verstrekt door financiële instellingen als de AfDB, EIB, en FMO (zo draagt DME ongeveer EUR 7,5 mln. bij in de financiering via het Access to Energy Fund van FMO). Met de afronding van de eerste fase van LTWP (300 MW aan windenergie) zal 28% van de energievoorraad van Kenia uit windenergie bestaan en 60% uit waterkracht. Windenergie is na waterkrachtenergie de goedkoopste energiebron en levert Kenia naast geld en energie ook CO₂-rechten op. Op den duur wil LTWP in twee fases uitbreiden naar maximaal 1000 MW. Dit is voornamelijk echter slechts toekomstmuziek, maar de potentie is er.

NL wordt gevraagd om bij te dragen aan een opzichzelfstaand project, namelijk de verbetering van de toevoerweg van Laisamis naar Loiyangalani. Uiterlijk begin 2015 is de 212 km weg van Laisamis naar de projectlocatie van LTWP versterkt voor het transporteren van de materialen en apparatuur naar het opslagterrein van het project van het windmolenpark in Loiyangalani. Het bedrijf dat de weg verbetert, Civicon Ltd., verzorgt vervolgens voor de periode van 1 jaar na oplevering van de verbeterde weg het onderhoud. De verbeterde weg zal minimaal geschikt zijn voor het transport van 365 windturbines per vrachtwagens en voor het dagelijkse vervoer en gebruik van mensen uit de regio. Dit alles dient binnen kostenplaatje te worden uitgevoerd en eventuele tegenvallers dienen ten lasten van de private investeerder (LTWC) te komen. De weg zal worden verbeterd door de bestaande weg te 'upgraden' en geschikt te maken voor het vervoer van de benodigde windturbines en substations, maar ook voor het dagelijks gebruik van de lokale bevolking. De verbetering van de weg moet er toe leiden dat het gebied rond LTWP beter ontsloten wordt. In combinatie met de recente vondst van een waterbron in de regio en de bouw van het windmolenpark zorgen deze infrastructurele verbeteringen ervoor dat de lokale industrie (visserij, toerisme en een cementfabriek) verder kan ontwikkelen. Tevens zorgen de verbeteringen aan de weg ervoor dat de verkeersveiligheid op en rond de weg omhoog gaat.

2. Beschrijving strategie

Door bij te dragen aan de aanleg van de toevoerweg stelt NL LTWP in staat het ambitieuze windproject nabij het Turkana meer mogelijk te maken. LTWP is, wanneer operationeel, een voorbeeld v.w.b. duurzaamheid in Afrika, door aan te tonen dat kostbare investeringen in duurzaamheidsprojecten in Afrika wel degelijk lonen. In de regio is een grote en toenemende energiebehoefte. Met potentieel 1000 Mw extra capaciteit kan LTWP een belangrijke bijdrage leveren om aan deze energiebehoefte op een duurzame manier te voldoen. Bovendien is momenteel de energieprijs in Kenia hoger dan in de omliggende landen (vanwege energiesubsidies) en kan deze extra capaciteit er voor zorgen dat de energieprijs in Kenia daalt, waarmee het aantrekkelijker wordt om in Kenia te ondernemen.

Door bij te dragen aan het verbeteren van de 212 km weg, garandeert NL de duurzaamheid en een maximaal positief effect voor de lokale economie/gemeenschap. Verder stelt deze duurzame bijdrage in de weg LTWP in staat om meer middelen in de verbetering van het lokale elektriciteitsnet te stoppen. Kortom, de investering genereert spin-off, vandaar dat een extra bijdrage vanuit DDE, naast de beperkte bijdrage in LTWP vanuit DME gerechtvaardigd is. Omdat de weg ook dient om het windpark mogelijk te maken, ligt bij de voorgenomen bijdrage de marker zeer sterk op klimaatmitigatie en telt daarmee 100% mee in de Nederlandse klimaatfinanciering.

De NLse bijdrage zal via de African Development Bank (AfDB) worden gefinancierd. De AfDB is betrokken bij het hele LTWP project, waardoor de bank ook goed in staat is toezicht te houden op de besteding van de fondsen, inclusief de Nederlandse, voor de verbetering van de weg.

Met de verbetering wordt z.s.m. na goedkeuring begonnen door Civicon Ltd., een lokale aannemer met veel ervaring in de regio. De eerste transporten kunnen naar verwachting begin 2015 over de weg rijden naar de projectlocatie, zodat vanaf dan de bouw van LTWP echt goed op gang kan

komen. Het is de verwachting dat hierdoor het gehele project eind 2015 klaar is, zodat vanaf die datum Kenia over het grootste windmolenpark in Afrika beschikt.

Bijdrage aan de aanleg van de toevoerweg ligt in lijn met het Nederlandse beleid t.a.v. Kenia. De energiesector in Kenia is geïdentificeerd als een van de belangrijkste sectoren om economische ontwikkeling te bewerkstelligen.

Een bijdrage aan LTWP ligt ook in het verlengde van het NLse duurzaamheids- en infrastructuurbeleid in OS-landen, daar het bijdraagt aan een duurzaam energieproject wat middels een mogelijk vliegwieleffect grote positieve gevolgen voor de regio kan hebben. Op den duur zal Kenia (nu een importeur) elektriciteit kunnen exporteren naar omliggende landen. Tevens gaat de elektriciteitsprijs in Kenia omlaag, wat weer een gunstig effect heeft op het lokale ondernemersklimaat.

3. Beschrijving resultaten

Outcome 1:

- Verbeterde fysieke infrastructuur in het district, betere ontsluiting van een afgelegen deel van Kenia waar de basale infrastructuur van slechte kwaliteit is.
- Ontwikkeling van de infrastructuur maakt industriële uitbreiding van bedrijven in de regio mogelijk.
- Ten slotte maakt de weg het transport van constructiemateriaal en windturbines naar het LTWP mogelijk.

Outcome 2:

- Verhoogde werkgelegenheid in het Laisamis-district. Gedurende aanleg en daarna zullen zeker 200 arbeidskrachten nodig zijn. Civicon zal hierbij vooral op zoek gaan naar lokaal personeel voor de aanleg van de weg. Hierbij zal extra aandacht aan het betrekken van vrouwelijke werknemers worden geschonken.
- Verbeterde toegang naar afzetmarkten voor de lokale visserijsector, toerisme-industrie en de cementfabriek zal uiteindelijk meer werkgelegenheid opleveren en hogere lokale koopkracht.

Outcome 3:

- het verbeteren van de weg zorgt ervoor dat het windmolenpark op tijd af komt;
- en dat er, voorafgaand aan de constructie van een mega-energieproject, in een goede relatie met lokale gemeenschappen is geïnvesteerd.

4. Beschrijving prestatie-indicatoren voor resultaten

Binnen 18 maanden na aanvang van de werkzaamheden (dus uiterlijk eerste helft 2015) is 212 km weg van Laisamis naar de projectlocatie van LTWP versterkt met grind voor het transporteren van de materialen en apparatuur naar het opslagterrein van het project van het windmolenpark in Loiyangalani, en voor het dagelijkse vervoer en gebruik van mensen uit de regio. Deze weg is ook goedgekeurd door de lokale autoriteiten. Gedurende een jaar na oplevering zal Civicon zorgdragen voor het onderhoud van de weg, waarna de Keniaanse overheid het onderhoud van de verbeterde weg overneemt. Hiervoor heeft de Keniaanse overheid al ten dele reserveringen in de begroting opgenomen, maar wegens mogelijke regeringswisselingen valt hierover nog weinig te zeggen. De post in Nairobi zal de voortgang echter nauwlettend monitoren.

Sleutelindicatoren:

1. Toegang tot energie in ruraal gebied.
2. Aantal additionele kWh beschikbaar voor het Keniaanse net;
3. Afgelegde afstand per uur;
4. Aantal nieuwe arbeidskrachten;
5. Aantal km offsite goedgekeurd en operationeel;
6. Aantal km onsite goedgekeurd en operationeel.

5. Beschrijving prestatie-indicatoren voor duurzaamheid/beklijfbaarheid

Nadrukkelijk wordt local-engagement gezocht voor het LTWP, nadat diverse malen is gebleken dat een van de belangrijkste valkuilen van dergelijke grote duurzame energieprojecten, lokale tegenstand is. De verbeterde weg helpt om aan de lokale bevolking uit te leggen dat het LTWP ook voordelen voor hen biedt. De weg behoudt na aanleg zijn waarde, ook indien LTWP niet (geheel) van de grond komen.

Sleutelindicatoren:

1. Hoogte van transportkosten over de weg;
2. Aantal voertuigen over de weg;
3. Kwaliteit van het wegdek;

4. Mate van aansluiten bij lokale behoefte;
5. Verkeersveiligheid (aantal ongevallen per 10 km).

B. Aanvullend beschrijvend deel:

6. Projectencommissie/ Quality @ Entry

DDE: Jurriaan Middelhoff (verantwoordelijk beleidsmedewerker)
DDE: Aaltje de Roos (landen coördinator Kenia)
DDE: Wim Bekker (specialist infrastructuur)
DDE: Pieter Esseveld (Controlling Unit)
DMM: Eva Schreuder (dossierhouder African Development Bank)
DME: Frank van Vleuten (specialist energie-infrastructuur)
ZMA NAI: Marielle Geraerds, Melle Leenstra
DJZ: Kees de Munck
BIS: Paul Gosselink
DAF: Carlijn Lubbinge
FEZ: Peter Ploeger
FMO: Robert Voskuilen, Gemma Verhoeven
KP&P Africa: Harry Wassenaar

Voor het resettlementplan en de Milieu- en Sociaaleffectrapportages is advies gevraagd aan de Commissie MER/DSU (Arend Kolhoff).

Een verslag van de Q@E-procedure is bijgevoegd bij dit bemo.

7. Aanvullende informatie

Niet van toepassing.

C. Beoordeling:

8. Beleidsmatige beoordeling van de activiteit

De voorgestelde activiteit past geheel binnen de beleidskaders, van DDE, DAF en ZMA Nairobi. Het doel van het Nederlandse beleid is om te komen duurzame en inclusieve groei en duurzaamheid. Voorts het stimuleren van investeringen en handelsactiviteiten die goed zijn voor mens en milieu, werkgelegenheid creëren en bij voorkeur gepaard gaan met de overdracht van kennis en vaardigheden. Tevens heeft NL tot doel de private sectorontwikkeling te stimuleren en hulp en handelsactiviteiten zodanig te combineren dat zij leiden tot wederzijds voordeel. Tenslotte is de grote Nederlandse betrokkenheid bij dit project, zowel binnen het LTWP-bestuur, als middels technische kennis en investeringen in LTWP een goed voorbeeld van de gecombineerde agenda voor hulp en handel.

Het concrete doel van dit project is het mogelijk maken van het windmolenproject door het verbeteren van de weg. Zoals vermeld kan dit project een echte game changer zijn v.w.b. duurzaamheid in Afrika. Met de afronding van de eerste fase van LTWP zal 28% van de energievoorraad van Kenia uit windenergie bestaan en 60% uit waterkracht. Windenergie is na waterkrachtenergie de goedkoopste energiebron en levert Kenia naast geld en energie ook CO2-rechten op.

Naast een bijdrage aan duurzame energie door private investeerders, draagt dit project ook bij aan de lokale ontwikkeling in Noord-Kenia. Lokale dorpen worden ontsloten, werkgelegenheid en energiezekerheid nemen toe en er wordt door LTWP geïnvesteerd in lokale scholing en gezondheidszorg.

Bovendien kan de NLse bijdrage (kennis, kunde en financieel) aan dit project dienen als een goed voorbeeld van combinatie hulp en handel. Het bezoek van de Minister in oktober is een mooie gelegenheid om aandacht te geven aan LTWP en de NL bijdrage hieraan.

Het verbeteren van de weg is van vitaal belang voor het slagen van het hele project en dus een goede showcase voor het Nederlandse beleid op OS en handel. Met een relatief beperkte bijdrage wordt een investering van meer dan EUR 600 mln. in de infrastructuur van Kenia mogelijk gemaakt.

Voor NL is het efficiënt en effectief om de bijdrage via de AfDB te laten verlopen. De AfDB staat hier zelf ook positief tegenover. Voordelen van het laten lopen van de financiering via de AfDB zijn naast lokale kennis en 'on the ground monitoring', het kunnen bouwen op een groot lokaal netwerk en het feit dat AfDB ook betrokken is bij het grotere LTWP project. De AfDB vraagt voor het

management van de NLse fondsen een servicefee van 5%. Dit percentage is conform AfDB praktijk.

III. Context:

A. algemeen beschrijvend deel:

1. Beschrijving risico's (met expliciete aandacht voor fraude en corruptie)

Risico's verbeteren toevoerweg

Politiek:

1. Afbreukrisico: bijdragen aan omgevingverstorend windmolenpark. De Tweede Kamer heeft zich positief uitgelaten over dit soort vormen van publiek-private partnerschappen. Zeker wanneer er een duurzaamheidscomponent (milieu+OS) aan dit soort projecten zit lijkt parlementaire steun, mits een zorgvuldige uitvoering van het project plaatsvindt, gewaarborgd.
2. Risico dat NLse bedrijven onvoldoende worden betrokken bij aanleg weg. Is ten dele waar, AfDB gaat juist met lokale partijen in zee (Civicon), maar niet vergeten dat hele project groot NLse stempel heeft. Op zijn beurt neemt Civicon lokale medewerkers aan en wordt het lokale MKB als onderaannemers betrokken bij de verbetering van de weg. Bovendien worden de windturbines geleverd door een bedrijf dat in Nederland gevestigd is (Vestas).
3. Problemen (fraude/goedkeuring) met lokale overheden: De lokale verantwoordelijke overheden (KNHA en KRRRA) hebben beide de ontwerpen en vergunningen voor het upgraden van de weg goedgekeurd en hoofdtechnici aangewezen. Zij voeren alle benodigde testen uit en verlenen de goedkeuringen, in overleg met Civicon.
4. Grondroof. Tijdens de constructiewerkzaamheden moeten een beperkt aantal (46 gebouwen) verkoopstalletjes en bijbehorende woonruimtes tijdelijk verplaatst worden. LTWP heeft een uitgebreid 'resettlementplan' opgesteld en compensatiefondsen beschikbaar gesteld. Dit plan is in het kader van de Q@E-procedure voorgelegd aan de Commissie MER/DSU, die concluderen dat, ondanks dat het slechts om een beperkt aantal betrokkenen gaat, er voldoende maatregelen worden genomen en ook voldoende budget beschikbaar is. BZ zal bij de monitoring extra aandacht aan de sociale gevolgen van de tijdelijke verhuizing en het naleven van de afspraken met de betrokkenen geven.

Dienstverleners:

1. Fraude/corruptie (onder-)aannemers. Civicon Ltd. Is een van de meest achtenswaardige aannemersbedrijven in Oost-Afrika. Zij opereren al sinds 1975. De AfDB heeft reeds vele projecten met het bedrijf gedaan, net als de Wereldbank.
2. Risico dat aannemer (Civicon) project niet aankan. Gelet op bovenstaande wordt dit risico zeer klein geacht. Bovendien is de subsidie verstrekking non-recourse.

Economische ontwikkeling:

1. Onvoldoende profijt lokale bevolking van verbeterde weg. Verbetering van de toevoerweg en bouw LTWP ontsluit een aantal lokale dorpen en brengt werkgelegenheid, onderwijs, gezondheidszorg en elektriciteit naar de omgeving. Er is een uitgebreid sociaal programma geschreven door een consultant i.o.v. LTWP. Ca. 1.2 mln EUR per jaar wordt beschikbaar gesteld door LTWP voor regionale ontwikkeling. Het is voor LTWP belangrijk om aan communityengagement te doen, om draagvlak te houden bij de lokale bevolking.
2. Risico dat lokale bedrijven worden verdreven. Met projecten van deze schaal is dat echter onwaarschijnlijk, er zijn geen Keniaanse bedrijven of financiers die zulke grote infrastructurele projecten aan zouden kunnen. Bovendien maakt Civicon Ltd. Gebruik van lokale werknemers en onderaannemers.
3. Risico op kostenoverschrijdingen wordt ondervangen door aanleg via AfDB te laten verlopen en doordat ook LTWP investeert in de aanleg van de weg. NLse schenking is eenmalig (non-recourse). Eventuele tegenvallers komen ten laste van AfDB en LTWP.

Klimaatverandering & milieurisico's:

1. Verstoring lokale omstandigheden rond Lake Turkana. LTWP heeft een milieueffectrapportage laten uitvoeren in nauwe samenwerking met de nationale en lokale overheden. In annex 2 van het projectvoorstel staat een uitgebreide lijst met potentiële milieurisico's en de voorgestelde mitigant.
2. Watermanagement. Tijdens de verbetering van de weg is veel water nodig, wat het risico op waterschaarste met zich meebrengt. Ter mitigering hiervan heeft LTWP een uitgebreid waterplan opgesteld. Bovendien is onlangs in het gebied een grote waterbron aangetroffen, waardoor water schaarste niet meer bovenaan de agenda staat.

Risico's aanleg LTWP

Mogelijk risico voor LTWP is gelegen in het feit dat de Keniaanse overheid niet kan leveren op de toegezegde verbeteringen van het energienetwerk en de hoogspanningsleidingen naar het project. Dit risico komt echter ten laste van LTWP en zij hebben m.n. op dit punt uitgebreide boeteclausules opgenomen in hun contracten met de Keniaanse overheid. Voor de aanleg van de weg vormt dit geen concreet risico.

Ander risico ligt in het feit dat een paar verkoopstalletjes die te dicht langs de weg liggen tijdelijk verplaatst moet worden van de projectlocatie, gedurende de aanleg van het windmolenpark. LTWP heeft hiervoor financiële compensaties beschikbaar.

De Wereldbank heeft zich eerder teruggetrokken uit het project vanwege zorgen over het Power Purchase Agreement (die volledig steunt op de Keniaanse utility) tussen de Keniaanse overheid en LTWP. Met de inmiddels goedgekeurde bijdragen van AfDB, EIB en Aldwych kan nu gesteld worden dat er voldoende monitoring is om dit risico te beheersen.

Risico lokaal verzet tegen groot energie-infrastructuur project (zoals recentelijk in Mexico is gebeurd; <http://www.ftm.nl/pggm-verstrikt-in-conflict-mexicaans-windpark/>). In het algemeen kan worden gesteld dat de lokale bevolking zeer positief is over het project en er positief tegenover staat. De bevolking ziet het Lake Turkana Windenergieproject als een kans om minder afhankelijk te worden van ontwikkelingshulp. Zo zien de belanghebbende de volgende kansen:

1. Werkgelegenheid, o.a. tijdens de constructie van het project;
2. Rehabilitatie van de lokale infrastructuur;
3. Verbetering van watervoorzieningen;
4. Hulp bij de ontwikkeling van gezondheidsposten;
5. Neveneffect van toename bedrijvigheid is economische ontwikkeling ook bijvoorbeeld via toerisme.

Het grootste probleem is niet de steun van de lokale bevolking, maar eerder de (te) hoge verwachtingen. Ook zijn er zorgen die bestaan bij de lokale bevolking:

1. Verlies van grond om te grazen voor het vee – dit wordt deels gecompenseerd door investeringen in het regenereren van de gedegradeerde grasgronden. Ook blijft het land tussen de windturbines open, dus zonder afzettingen waardoor het vee in het hele gebied vrij kan rondlopen.
2. Influx van mensen (werkmannen) en daarbij risico van prostitutie en daarmee HIV/aids en tienerzwangerschappen.
3. Toename in houtskoolgebruik ten tijde van aanleg van de weg en de windmolens.
4. Toename van ongelukken ten tijde van aanleg windmolens.

De AfDB neemt voorzorgsmaatregelen om deze risico's zo veel mogelijk te mitigeren. Ook doet LTWP een hoop aan communityengagement. Bij het opstellen van de Sociaal- en milieueffectrapportages zijn lokale en nationale overheden, lokale gemeenschappen, en diverse 'eminente personen' uit de regio betrokken. Doel is de lokale bevolking nauw te betrekken bij de gevolgen van de bouw van het project en bij het zoeken naar oplossingen om mogelijk negatieve effecten te compenseren.

Lokaal politiek zijn er verder weinig risico's voor het project geïdentificeerd (zowel regering als oppositie in Kenia is positief).

Bedrijfseconomisch zijn er beperkte risico's voor LTWP. Indien LTWP niet snel van de grond komt zouden op lange termijn duurzame projecten in naburige landen als concurrentie kunnen opkomen, maar analyses van bijv. de Wereldbank laten zien dat Oost-Afrika, met al deze projecten de komende jaren zal kampen met een serieus energietekort, de energievoorziening zal moeite blijven houden om de economische groei bij te houden.

Verder is het energieafnamecontract dat LTWP met het Keniaanse elektriciteitsbedrijf heeft afgesloten gebonden aan enkele deadlines, die bij overschrijding van de deadlines weleens kunnen leiden tot een heronderhandeling van de voorwaarden, waar LTWP toch een belangrijk deel van zijn bedrijfsplan op heeft gebaseerd.

Risico's t.a.v. MVO Proces: een team van consultants heeft met verschillende belanghebbende gesproken. De consultants hebben er daarnaast voor gezorgd dat de verschillende belanghebbende geïnformeerd zijn over windenergie en over de eventuele gevolgen die het kan hebben op het

milieu. Het project heeft ook een uitvoerig consultatietraject gevolgd om steun van de lokale bevolking te garanderen. Dit heeft bijgedragen aan het ontwerpen van een MVO component (zoals beschreven in bericht <http://sbv/message/show/id/317470/flag/search>). Maar de belangrijkste MVO-impact van LTWP ligt besloten in het doel van het project. Het biedt toegang tot veel en betaalbare schone energie die essentieel is voor duurzame economische ontwikkeling.

B. aanvullend beschrijvend deel:

2. Aanvullende Informatie

Niet van toepassing.

3. Opinies en adviezen van derden

- Ambassade Nairobi oordeelt positief over het projectvoorstel;
- Verslag Quality @ entry bijeenkomst 6 juni 2013, positief;
- Commissie MER/DSU heeft gekeken naar het resettlementplan en de milieu- en sociaaleffectrapportages. Voor zover er voldoende bronmateriaal aanwezig was, waren deze van goede kwaliteit.
- Mammoet heeft een route-survey gedaan (aanvoerweg) en kwam tot de conclusie dat de goedkoopste manier van transporteren van de windturbines over water naar Mombassa is, om vervolgens over de weg naar de projectlocatie te gaan.
- Er zijn ook onderzoeken verricht naar milieu- en sociale effecten van de bouw van het windmolenpark en de hoogspanningslijnen.
- KEMA heeft onderzoek gedaan naar de stabiliteit van Keniaanse elektriciteitsnet.
- Alle windonderzoeken ter plekke zijn uitgevoerd door professor in windtechniek en duurzaamheid (Ed Schieke, Universiteit Antwerpen).

C. beoordeling:

4. Beoordeling risico's

De benoemde risico's zijn acceptabel.

IV. Uitvoerende organisatie:

A. algemeen beschrijvend deel:

1. Beschrijving organisatiekeuze

De selectie van de uitvoerder is volgens procurement regels van de AfDB en Wereldbank verlopen met gebruikmaking van de 'part-tender-procedure', waarbij een aantal partijen die bewezen hebben in staat te zijn de upgrades uit te kunnen voeren gericht uit te nodigen in te tekenen op de tender. Uit een drietal geïnteresseerde partijen is Civicon Ltd. gekozen, gelet op de staat van dienst en de ervaring binnen de regio. Om een goede 'on the ground' monitoring te hebben verloopt de NLse bijdrage via de AfDB.

2. Beschrijving risico's (met expliciete aandacht aan fraude en corruptie)

AfDB en Civicon hebben een uitstekend track-record van de afgelopen jaren. Zoals eerder beschreven is er reeds succesvol samengewerkt met de combinatie AfDB/Civicon. Civicon is sinds 1975 actief in Afrika en het Midden-Oosten, onder andere in Sudan, Mozambique en Jemen. Op basis van positieve resultaten is besloten om een hernieuwde samenwerking aan te gaan in Kenia. Lake Turkana Wind Power Ltd. (LTWP) is het Special Purpose Vehicle, opgericht om het windmolenpark bij Lake Turkana van de grond te krijgen. Het is opgericht door een vijftal NLse ondernemers (Carlo van Wageningen, Ed Schieke, Willem Dolleman, Harry Wassenaar, Kasper Paardekooper) met als doel het ontwikkelen en beheren van het windmolenpark. In LTWP hebben momenteel zeven NLers (waaronder voornoemde vijf), een Noor en een Afrikaan een zetel. Met LTWP is nog niet eerder samengewerkt. BZ doet geen directe zaken met LTWP, contact zal lopen via AfDB. Wel staat de ambassade in Nairobi LTWP al enkele jaren bij in raad en daad, om het windmolenproject van de grond te krijgen. De ervaringen zijn tot nu toe positief.

B. aanvullend beschrijvend deel:

3. Aanvullende informatie

Er bestaat een duidelijke scheiding van rollen en verantwoordelijkheden tussen de verschillende partners:

AfDB

- Financiert projectactiviteiten
- Verantwoordelijk voor alle contractuele verplichtingen richting BZ en Civicon
- Levert projectcoördinatoren en accountants
- Rapporteert de voortgang per kwartaal aan BZ
- Bereidt financiële rapportages voor
- Verantwoordelijk voor communicatie met overige *stakeholders* van het project:
 - o LTWP
 - o Keniaanse overheid

Civicon

- Uitvoerder van de projecten
- Verantwoordelijk voor aanleg toevoerweg

Buitenlandse Zaken / DDE

- Co-financiert het project
- Creëert draagvlak in Nederland
- Monitort de voortgang en het eindresultaat

4. Opinies en adviezen van derden

Zie punt III-B-3.

C. **beoordeling:**

5. Beoordeling risico's

De benoemde risico's zijn acceptabel.

V. **Uitvoeringsparagraaf:**

A. **Middelen:**

1. Overzicht

Totale begroting activiteit (USD)		36,663,436
Eigen bijdrage uitvoerende organisatie + partners	24,163,436	
Harde toezeggingen donoren (behalve BZ)	0	
Bijdrage BZ	12,500,000	
Nog te financieren (= A - (B+C+D))		0
Zachte toezeggingen andere donoren		0
Ongedekt saldo (= E - F)		0

2. SBE waaruit de BZ bijdrage zal worden bekostigd: 1222S00

3. Aanvullende informatie

Niet van toepassing

B. **Voorschotten:**

1. NL bijdrage geoormerkt

Ja, voor aanleg toevoerweg buiten de projectlocatie (offsite-gedeelte).

2. Bijdrage van andere donoren geoormerkt

Ja, voor zover het aanleg van de weg betreft. In het LTWP zijn bijdrages voor zover bekend niet geormerkt.

3. Er wordt wel een voorschot verstrekt:
2013 EUR 4 mln., 2014 EUR 6 mln.

4. Vereiste verantwoordingsinformatie ... afboeken voorschotten:
Jaarlijkse financieel/inhoudelijke verantwoording en audit.

5. Betalingsschema

Overmaking op basis van betaalafroepen AfDB.

C. Monitoring:

1. Afspraken over inhoudelijke en financiële monitoring:

- Civicon voert, in nauwe samenwerking met lokale wegeautoriteiten de werkzaamheden zoals hierboven beschreven uit.
- LTWP draagt zorg voor de reguliere monitoring van de voortgang en zij rapporteren hierover op reguliere basis aan de overige partijen.
- AfDB maakt betalingen aan Civicon afhankelijk van deze rapportages.
- AfDB stuurt per kwartaal een rapportage over de voortgang van het project en per jaar een financiële verantwoording.
- Een externe partij, betaald door de AfDB, zal de jaarlijkse audits van het project uitvoeren.

2. Monitoringskalender: Indieningstermijnen (x maanden na afloop kalenderjaar)
financieel/inhoudelijke rapportages nog in te vullen.

3. Evaluaties

Er zijn geen afspraken gemaakt over evaluaties.

4. Aanvullende informatie

Niet van toepassing.

D. Contractuele zaken:

1. Contractpartij:

African Development Bank

2. Aard juridische relatie:

Arrangement

3. Looptijd:

Begindatum: 1 januari 2014

Einddatum: : 30 juni 2015

4. Aanvullende informatie

Niet van toepassing

E. Rol post/departement:

1. Gemaakte afspraken:

Het departement:

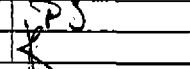
- Financiert het Nederlandse deel van het project;
- Draagt er zorg voor de zichtbaarheid van het project in Nederland te vergroten;
- Houdt ambassade op de hoogte van de ontwikkelingen;
- Houdt contact met de AfDB over het verloop van het project;
- Spant zich in het project gedurende de looptijd vanuit het departement minimaal eenmaal te bezoeken.

De ambassade:

- Ondersteunt en adviseert LTWP en AfDB waar nodig en wanneer mogelijk;
- Houdt het departement minimaal 1x per 6 maanden op de hoogte van ontwikkelingen en voortgang van het project en de verbetering van de toevoerweg in het bijzonder en schenkt hierbij nadrukkelijk aandacht aan de afwikkeling van de tijdelijke verhuizing van 46 gebouwen.

VI. Goedkeuring:

De hier boven beoordeelde activiteit voldoet aan de geldende eisen met betrekking tot rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.

Functie	Naam	Datum	Paraf
Beleidsmedewerker	Jurriaan Middelhoff, DDE-BM	4/10	
Beheersmedewerker	Pieter Esseveld, DDE-CU	8/10	
Hoofd afdeling	Pascalie Grotenhuis, DDE-BM	10/10	SPJ
Budgethouder	Jeroen Roodenburg, DDE	8/10	

Kopieverlening aan:

DME, DMM, ZMA-NAI, FEZ, BIS, DJZ, DAF

BIJLAGEN:

Verplicht:

1. Activiteitenuitdraai Piramide
2. Definitieve versie aanvraag of voorstel
3. Verslag Quality @ Entry procedure

Indien van toepassing:

wel - door de budgethouder vereiste overige documenten